פרי הארץ — כי תשא

כי תשא וכו' סדר הפסוק, הענין הוא ידיעת מהות הנפש, הוא אהבה ויראה שהם התאוות וכל עניני העולם, כמאמר כי הדם הוא הנפש, והדם הוא התאוה, ואמרו רז"ל מפרשתו של אותו רשע שהיה בדביקה וחפיצה בחשיקה על דרך זה היא העבודה לאלהים, וענין הדביקות פירושו הוא שלא יהא שום מפסיק או אפשרות יכולת הדביקות, כמשל הבעש"ט שבלתי אפשרית החיבור מחתיכות כסף אחת אל אחת ע"י הדבק כי אם כשגוררין מן עצמית הכסף במקום הדביקה אז מתאחז יפה, אומר לדבק טוב ונעשה לאחד, משא"כ כשיש איזה חלודה או שום מפסיק בלתי אפשרות להתחבר, וזהו אם תבקשנה ככסף עד"ז הוא הדביקות אליו ית', שצריך לגרור מעצמותו שלא יהיה עליו שום חלודה ומסך מבדיל, כי אם עצמותו אז יכולת הדביקות, וכל זמן אחיזתו בשום דבר אחר אינו דבק, כידוע שענין הדביקות בגשמית הוא התענוג, ועוצם התענוג אינו מניח השוטטות מחשבתו בשום דבר ומחשבתו פנויה באותו הדבר, וכן כל דבר תענוג, יש לך אדם שממונו חביב עליו כל מחשבתו שם, וכן בכל דבר ודבר, כללא דמילתא שכל התורה והמצות אינם מועילים לאדם ח"ו אם הם בלי דביקות הנזכר, וכל יכולת האפשרי בהשגת האדם מדביקותו בגשמים, יש לך אדם ויש לך אדם, הכל לפי מה שהוא באותו הדביקות עצמו מחויב בעבודת הבורא ית' ובו ידבק, כי זה כל האדם הם השכל המדות והדביקות, שהרי הגוף נקרא בשר האדם, לכן מחוייב היותו אדם בכל השגותיו הנז"ל אל הבורא ית' הנצחי, בכדי שיהיה לו הישארות שם אדם אחר פטירתו והתפשטו מן הגוף להשתמש בכל השגותיו הנז"ל בנצחונו, אז יתענג על ה'. משא"כ אם לא ירגיל השגותיו הנז"ל ותענוגו בעודו חי, כי אם מן הגשמים כלים נפסדים, א"כ אחרי התפשטו מן הגשם והגוף יכלה ויפסד, מה ישאר אחריו ברכה, ואיך יתחיל תחילת שעשועיו והשתמש כחותיו הנז"ל, אם לא ידע דרך ה' אלהים חיים נצחי בעודו חי, וזהו ונכרתה הנפש, שיכלה עם הגוף אחרי שאין לו שום אחיזה ותפיסה ברוחנים ונצחים, ולהיות האדם המצטדק הרבה ועוסק בתורה ומצות חבילות חבילות בלא התלהבות ושום דביקות והצליח שלא בא לידי נסיון שום דבר להבין פחיתותו, שאינו יכול לעמוד בנסיון וכל כחותיו קשורים בגשמים, ומוכן ומזומן לעבור עליו כל דבר רע בהגיע לידו, מלבד שהנסיונות לא הגיעו לידו, לכן לפעמים מזדמן לו מעשה רשע, כמאמר ויש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים, בכדי שיתן לב להבין שאינו שלם עם ה' ויתלהב לתשובה להשיב את כל כחותיו ותענוגיו על ה', כדברי הרב המגיד על פסוק עד מתי עצל תשכב, על דרך משל כשאדם ישן שינת קבע אחרי כמה שעות שדי לו בשינתו ומתעורר וקם בתוספת כחו ומוחו, משא"כ מי שהוא נים ולא נים, אפשר לו לשכב כך כמה וכמה שעות ואין ממש בהם, שאעפ"כ הוא עומד וקם מבולבל המוח ואינו חזק, והסיבה לזה שלא היה השינה קבע, וזהו עד מתי עצל תשכב, פי' שתשכב בעצלות נים ולא נים, וכן בעסק התורה והמצות שהם בעצלות בלי התלהבות הדביקות, ואין הכוונה והציווי ח"ו לעשות עבירה חלילה בכדי שיתלהב, אלא מתי תקום משנתך, פי' שע"כ אתה צריך לקום

וא"כ עד מתי עצל. וכן אמרו רז"ל לא היו ישראל ראויים לאותה מעשה אלא כדי להורות תשובה, פי' שכבר היו צריכים לתשובה על כמה דברים שקדמו, כמו וימרו על ים בים סוף, אלא שלא הרגישו בעצמם לכן הגיע אליהם כמעשה הנז"ל, וכן דוד המלך ע"ה מגודל צדקותיו ובטחונו בעצמו שכבר החזיר את כל כחותיו לדבקו בו ית', אמר בחנני ה' ונסני ואעפ"י שאמרו לו הנסיון שינסהו, אעפ"כ אחרי הסרת שמירתו ית' מאתו נכשל, בכדי להבינו שאין שום אפשרות הביטחון אדם בעצמו בעודו בגוף, כמאמר שאין הקב"ה מיחד שמו על הצדיקים בחייהם, וכמאמר אל תאמין בעצמך, וכמאמר אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול, וזהו לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה, ואת האלהים התהלך תמיד בלי הפסק, שאלמלא הוא התעיף עיניו וכו', וכן שייך המשך מאמר הש"ס וצריכה להרות תשובה ביחיד, בצבור וכו', כללא דמלתא שכל אדם צריך מצרף לחכמה, לצרף ולזכך כל השגותיו מדותיו וכחותיו ותענוגיו על ה', ולהשתמש עמם בנצחי חי וקיים, לעולם בהם יעבודו אפילו אחר פטירתו מן הגוף הכלה, ולא יסמוך במה שלא עבר עבירה מימיו, הרי מסתמא כל כחותיו קשורים בו ית', שאין ראיה לדבר, כי אולי לא בא לידי נסיון או מחמת שארי דברים המונעים אותו, כמו הבושה או מה שיהיה, מעתה מה בכך שלא עבר עבירה הכתובה, אם שורש העוון עצמו אינו נמחק מלבו הרי קשור הוא בו, כמאמר שהכועס כאילו עובד עבודה זרה, והגדלות שורש לעריות, וזהו הרהורי עבירה קשים מעבירה, היותם החיות של עבירה, ואחרי היות בעצמו שורש פורה ראש שהיא ע"ז, כמאמר ודוד בא עד הראש. ונתנה ראש, וא"כ מה בכך אם לא עבר אם השורש בעצמו הרי הוא הוא. אבל אם רצון האדם לדעת את אשר בלבבו אם יש ה' איתו אם לא, יבחין בדעתו ויבין בשכלו אם אפשרו' לדבק בו ית' בלי שום הפסק ולהתענג על ה' כאותו התענוג והדביקות שמשיג בגשמי היותר דבוק אליו, וזהו ואהבת וכו' בכל מאודך, יש לך אדם וכו', וכן בכל מידה ומידה להתקשר אליו ית' כאותו ההתקשרות שיש לו בגשמי, בזה נתעלים כל מידותיו אליו ית', ושורש העוון עצמו נמחק מלבו ומתעלים כל התקשרותו בגשמי', כמאמר מים תחתונים בוכים גם אנן בעינן למיהוי קדם מלכא, וזהו שהקב"ה עושה שלום על הבדל מים עליונים מן התחתונים ע"י הצדיק בדביקותו בהקב"ה, ואוחז בשניהם וכולו חד, וזהו כי תשא את ראש שהוא שורש ע"ז וכן כל השרשים שבמידות אם תרצה לישא פי' להעלותם, ופירוש לפקודיהם לשון חטא וחסרון, הבחינה היא ונתנו איש כופר נפשו לה', פי' כופר הנפש כמו תחת הנפש שהיא התאוה, יתן כפרה לה' כנז"ל, זה יתנו שהוא מחצית השקל, שכל הנבראים בעולם הם כמו מחצית השקל, כי הנפש היא חלק אלוה ממעל, וכן בכל דבר חומר וצורה, ואחרי תיתו המחצית השקל לה' יתעלה הכל, וזהו ויתן אל משה ככלותו, ככלתו כתיב, ככלה לחתן שהוא מקום הזכרון וחיבור המשפיע עם המקבל שהוא עיקר התענוג, שכל דבר תענוג נזכר לזמן ארוך מאוד ולעולם, ולכן היה יכול לקבל בזמן מועט, ודוק.